

'Over het wel en wee van een missie':

Laveren tussen verwonding en verwondering

Anne Stijkel

Nanda van Bodegraven daagde mij onlangs uit om voor Nieuwe Stemmen 'iets' te schrijven over mijn missie. Het mocht over mijn favoriete thema's gaan, zoals cocreatie, inclusive science of somatic experiencing, als het maar concreet was; en liefst ook nog over mij en de VG, en dan vooral niet teveel 'van de buitenkant', maar juist 'van binnenuit'. Als titel suggereerde zij: 'over het wel en wee van een missie'. Ik wist dat ik een paar dagen op mijn zeilboot zou gaan doorbrengen in de herfst, dus dit leek mij ook wel een goede noot om dan te gaan kraken, en zei - te automatisch - JA. Eenmaal op mijn boot ben aangekomen, onderdeks, koud, donker, herfstig, sta ik er ineens een stuk ingewikkelder in: hoe ga ik aan deze innerlijke reis beginnen waarbij Nanda zo duidelijk een beroep doet op mijn wetenschappelijke en maatschappelijke inzet waar ik al zoveel over gezegd en geschreven heb, in collegezalen of voor maatschappelijke organisaties, in artikelen, boeken, proefschrift; maar inderdaad, als mens met hart en ziel toch bovenal met een hoofd dat o zo goed en logisch-kloppend kan verwoorden, van buitenaf.... Daarom kies ik nu maar voor een voor mij ongebruikelijke vorm: een open-barende brief, aan Nanda, en daarmee hopelijk aan meerdere lezers van Nieuwe Stemmen. Dan verval ik hopelijk niet zo makkelijk in (nieuwe) theorieën en hou ik het levend. Een zoektocht...

Dag Nanda,

Dankjewel, je hebt mij uitgedaagd tot een lastige klus. Ik heb JA gezegd, en wie A zegt moet B zeggen. Althans, zo leerde mijn vader dat mij, en zo leefde hij mij dat voor, en als er 1 ding is dat mij echt karakteriseert, is dat het wel: eenmaal JA zeggen is (bijna) nooit NEE doen. Ik moet eerlijk zeggen dat die 'trek' mij behoorlijk in de weg heeft gezeten bij tijd en wijle. Zo ook nu.

Hoewel? Deze uitdaging kon mij wel eens een nieuwe kans geven, al voelt die nu als een ware wee... Laat ik maar gelijk voor de dag komen met mijn missie, want die staat nu eenmaal ook openlijk op mijn website, dus daar mag jij mij op 'afrekenen' en ik mijzelf, anders kan ik hem er maar beter afhalen. Mijn missie: "Bijdragen aan een wereld die gebaseerd is op samenwerking en cocreatie, op duurzaamheid, diversiteit en harmonie in mens, werk en milieu, op lokaal en globaal niveau, voor nu en in de toekomst, liefdevol en met mededogen, dansend de balans van gelijkwaardigheid en respect voor AL." Tja, hoe kom ik in hemelsnaam aan zo'n missie? Was die er al van nul af aan, en ook direct al in deze vorm, met zo'n mondvol hoogdravende termen? Of, waarschijnlijker, is die gaande mijn leven veranderd, en zo ja, hoe en door welke gebeurtenissen?

Laat ik beginnen in mijn jeugd. Ik voelde me echt 'een kind van God', vol verwondering over de schone schepping en hoe wij daar zorg voor mochten en hadden te dragen. Naast diepgelovig was ik ook een beetje een magisch kind, helderziend en heldervoelend, zonder dat ik daarover durfde te praten, want ik voelde me niet 'normaal', en begreep ook niet goed hoe ik in hemelsnaam hier in dit leven verzeild was geraakt. Een keer heb ik wel gepraat, toen mijn vader mij huilend in mijn bed aantrof. Ik zei hem dat ik wist dat het baby'tje in mama's buik dood zou gaan. Toen dat vervolgens een paar weken later gebeurde, voelde ik mij heel schuldig; als ik het niet gezegd had, was het vast niet gebeurd.... Hoe kon ik dit ooit goedmaken? Vanaf toen ben ik bovenal een bloedserieus kind geworden; ik had wat goed te maken.

Ik woonde in Harderwijk, als derde kind van een eenvoudig, goed gereformeerd gezin met vier kinderen, een vader als beroepsmilitair met Birmaspoorlijnervaring en een moeder waar ik niet zoveel bij voelde; zij was meer op 'de buitenkant' gericht: als we er maar netjes bijliepen en goed mee konden komen op school. Ons huis stond aan een prachtige bomenlaan, een weg die regelrecht naar het Veluwe Bos leidde. Die dikke oude beuken waren mijn vriendjes waar ik mij altijd zeer bij thuis voelde. Ze eisten niets van me, ik mocht gewoon bij ze zijn, me er achter verschuilen, er tegen aan leunen als ik me eenzaam voelde. Tot het moment dat ze wreed gekapt werden, van de ene op de andere dag. De A28 werd aangelegd en bij de weg, het viaduct dat daaroverheen ging, pasten geen beukenbomen meer. Er moest meer ruimte voor auto's komen. Ik was vijf jaar en was er kapot van. Vervreemdend: wat is dit voor een wereld?

In Harderwijk was niet alleen bos, ook water. Ik was 15 jaar oud toen ik een bloedvergiftiging kreeg, omdat ik op een warme dag even overboord stapte van mijn zeilbootje om te gaan zwemmen en in glas trapte. Een bloedvergiftiging krijg je niet zomaar, maar in die tijd kwam de bio-industrie net op, en de kippenkoppen dreven om mij heen in het Veluwemeer. Zes weken ben ik ermee zoet geweest, en mijn keus was in 1 klap duidelijk: ik zou na mijn gymnasium

B niet naar het conservatorium, en geen fysiotherapie, maar biologie studeren, om 'de leer van het leven' te bedrijven, want het milieu had mij nodig en kon op mij rekenen! De affiche die ik op mijn kamer hing sprak in dezen boekdelen (zie plaatje). Ik begreep er overigens niets van dat de kerk zich niet druk maakte om het milieu. schepping zorgen, met hadden??

We moesten toch voor de alle talenten die we gekregen

Zo gezegd, zo gedaan: Amsterdam, aan de VU reddend'. Nou viel het in ook niet alleen maar 'de cel' (plantencel, ook - , maar zonder het voelde weer zo'n raar

op mijn 17e ging ik naar studeren, om 'het milieu te die biologiestudie voor mij mee, want we doken letterlijk dierencel) in - hoe boeiend grote geheel te kennen. Ik soort vervreemding.

Misschien zou het in de medische biologie wat maatschappelijker zijn? Ik ging na mijn eerste jaar die specialisatie richting in, maar ook daar kwam diezelfde vervreemding weer naar voren: toen wij bij een practicum 'contact' moesten maken met ons 'onderzoeksmateriaal' - de rat, levend - vond de practicumleider het raar dat ik zomaar flauw viel toen hij uitgerekend mijn rat de kop afhakte om te laten zien hoe een rat er van binnen uit ziet...: "niet professioneel!"

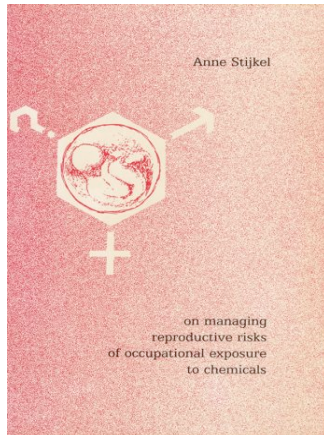
Ik ging al gauw ECHTE biologieles geven op een academie voor natuurgeneeskunde. Ik werd hier al voor gevraagd toen ik in mijn 2e jaar zat. Dat leek mij wel een leuke uitdaging. Misschien kon ik daar al docerend iets meer leren over systeemdenken. Over systemen gesproken: op mijn 22e ontdekte ik een knobbeltje in mijn rechterborst. Overigens had ik ook knobbels onder mijn oksel, en in mijn liezen, dus legde ik een verband, maar de chirurg dacht er anders over en wilde mij direct opereren aan mijn borst. Ik heb dat geweigerd en ging vervolgens op onderzoek in het alternatieve circuit voor een behandeling. De klassieke homeopathie waar ik op uit kwam mocht overigens niet baten. Wel borstvoeding geven, want wat bleek: ik had de ziekte van Pfeiffer, daardoor erg misselijk, veel overgeven, en daardoor weer een slecht werkend voorbehoedsmiddel, daardoor zwanger zonder dat ik het wist, en uiteindelijk een kind. Thuis geboren, maar wel te vroeg: ik viel van de trap omdat we natuurlijk nog geen kamertje klaar hadden. Het ziekenhuisverblijf en de couveuseperiode die er op volgden leerden me heel veel over de praktijk van het medische systeem. "Wij weten wat goed voor u en uw kind is". dat druiste volledig in tegen mijn gevoel, mijn wensen, mijn natuur. Ongepland, niet ongewenst, was wel even wennen, als vierdejaars studente, gelukkig wel met een fijne zorgzame partner, ook student. Maar, wie A zegt, doet ook B en dus ging ik natuurlijk door met mijn studie!! 'Mijn consequente dochter', gaf mijn vader mij na. Mijn dochter krijgen, letterlijk als een geschenk uit de hemel, heb ik als mijn grootste les ervaren tot dan toe. Plannerig als ik was, was dit

voor mij gepland, althans, zo voelde dat, en wat dat mij opleverde was een gevoel dat overgave mij wel eens op heel andere, veelbelovender wegen kon brengen dan tot waar ik zelf toe geneigd was met al mijn daadkracht. Het onverwachte durven toelaten.... nieuwe wegen naar verwondering!

Ik vlocht mijn praktijkkennis in mijn studie, door vanuit milieukunde via gezondheidkunde naar voorlichtingskunde te gaan, vanuit het brede naar het diepe naar het communicatieve. Toen ik multidisciplinair afstudeerde - cum laude - was ik dus behoorlijk buiten de lijntjes van de biologie gegaan, en minder uit op maakbaar, meer op transparant maken, op laten en laten ontstaan. Ja, zo zou wetenschap, en ik als kersverse wetenschapper ook dienstbaar aan de samenleving kunnen zijn!

Nanda, zo kan ik nog wel een tijdje doorgaan, maar je begrijpt dat mijn groeiende notie over de maatschappelijke rolverantwoordelijkheid van de (natuur-)wetenschapper mij, als pas afgestudeerde, trok naar hele diverse en praktische onderzoeken: naar de effecten van milieuverontreiniging op de gezondheid en hoe die te voorkomen zijn. Nu mocht ik mijn eigen weg gaan! Ik heb mij er mee bezig gehouden, in de volle breedte, tot eind jaren '80. Maar opnieuw zou blijken dat het mij niet ver genoeg, niet diep genoeg, niet dichtbij genoeg was. Er is niet alleen een buitenkant, er is ook een binnenkant. Voor mij kwamen de vragen centraal te staan als: "Wie is die mens, die (natuur-)wetenschapper, wie ben ik als natuurwetenschapper en hoe neem ik mijzelf mee in het onderzoeksproces, en wat betekent dat voor de keuze van, en de uitkomst van mijn onderzoek? Hier begon mijn echte vloeken in 'de kerk van de wetenschap'. Levend met zo'n set van vragen kreeg ik weer een vette kans aangereikt. Ik was gelukkig getrouwd, met inmiddels een tweede kind, ook een dochter. Die kreeg als vijfjarige na een mazelenvaccinatie een acute levensbedreigende bloedziekte waarmee ze in het ziekenhuis belandde. Ik vroeg de behandelend arts om haar geen bloedtransfusie te geven maar haar wel te monitoren om te zien wat er 'vanzelf' gebeurde. Ik was dag en nacht bij haar en nodigde haar uit tot zelfhealing terwijl ik haar masseerde. Het ongelofelijke gebeurde, ze werd in enkele dagen beter tegen alle statistieken in. Ik dankte God op mijn blote knieën voor de goede afloop, maar donderde - toen alles achter de rug was - in een angstige depressie: had ik de schuld kunnen dragen als het anders was afgelopen? Ik vond steun bij een vriendin voor wie ik al sinds negen maanden diepe liefde voelde (vanuit eerdere levens; een echte tweelingziel) maar waar ik - bovenal vanuit mijn verstand - niets meer mee wilde dan pure vriendschap, maar die er ook nu in deze situatie volledig voor mij was. Toen kon ik er niet meer omheen: deze diepe lesbische liefde wilde ik leven. Deze persoonlijke 'overstag' (hoe kon het dat ik die lesbische gevoelens niet eerder had gevoeld of durven voelen), heeft - naast een enorme impact op mijn privéleven en mijn omgeving - ook een hele grote impact gehad op het vervolg van mijn werk. Hoe ver ging mijn aangepastheid, ook in mijn werk? Ik ging voor de volle honderd procent voor mijn nieuwste

creaties staan. Een ware 'coming out': niet meer alleen observeren, analyseren en evalueren, maar ook ontwerpen, met keiharde normatieve uitgangspunten. Wetenschap is politiek, ook natuurwetenschap. Dus na het wetenschapperen tussen de verschillende disciplines, het wetenschoppen tegen het medische systeem met haar dominante, tamelijk eenvormige rol die weinig ruimte liet aan de onzekerheden en eigen wensen van de cliënt/patiënt, kwam mijn wetenschepperschap ten volle in beeld. Ik ben erop gepromoveerd, op omgaan

met gezondheidsrisico's voor het nageslacht van werknemers blootgesteld aan chemische stoffen, inclusief een ontwerp van nieuwe normen en een drietal mogelijke normstellingprocedures op basis van het voorzorgprincipe en gelijke kansen en mogelijkheden voor mensen. Met als hogere doel: hoe leer je de samenleving omgaan met onzekerheden en met tegenstrijdige zekerheden. Laat de keuze niet over aan wetenschappers, maar vraag om inzicht in de interpretatieve ruimte om vervolgens als bewust mens in de maatschappij gegronde keuzes te kunnen

maken... Het beeld op de voorkant van mijn proefschrift omvat de eerdere affiche, en bouwt er op voort.....

Tsja, was ik toen 'klaar'? Nee. De volgende dimensiesprong kwam al spoedig daarna. Mijn vader ging onverwachts dood en - hoe verdrietig ook - ik voelde mij nu 'vrij' om nog een stapje gekker te gaan. Mijn spirituele kant met heldervoelendheid en helderwetendheid waar ik privé al een flink stuk in verkend had dankzij een driejarige aurahealingopleiding wilde ook een plek in mijn werkleven. Ik wist dat die verwerkelijking voor de universiteit als instituut een brug te ver zou zijn en dus verliet ik met pijn in mijn hart mijn riant 'associate-professor'-positie om directeur te worden van een rijke particuliere organisatie, Stichting Milieubewustzijn, Centrum voor Cocreatie. In deze Stichting mocht ik wetenschap en spiritualiteit met elkaar verbinden, vanuit de notie van de oprichter dat 'de chaos om ons heen een reflectie is van de chaos in de hoofden en harten van mensen'. Daar begon zich een nieuwe dimensie van wetenschepperschap zich voor mij en in mij af te tekenen: mooie creaties met de juiste balans in openheid, kritische zin en kwaliteit van leven, met niet alleen aandacht voor het actieve creatieve proces, maar ook voor het ontvankelijke creatieproces. In die tijd leerde ik ook mijn lichtlichaam meer bewust ontwikkelen, en gaf ik ook veel bewustzijnstrainingen aan pioniers die hun passie wilden verwezenlijken. Ik zag ook meer en meer een schitterende afstemming tussen het aardse leven en het zieleven, trok de parallel tussen procreatie (samen kindjes krijgen) en cocreatie (samen geestelijke kindjes krijgen, ingevingen waar je met elkaar vorm aan mag geven, in de schoot geworpen vanuit een ontvankelijke houding van 'uw wil geschiede'). Zo mochten in deze stichting creaties ontstaan als 'adopteer een koe' (crisis als kans, uit de vervreemding in de verbinding: van

plicht naar passie: uit de onmacht in de kracht), en de eenjarige transdisciplinaire postdoctorale opleiding 'cocreatie en cocreatiewetenschappen': samen scheppen, samen laten ontstaan dat wat wil gebeuren om bij te dragen aan een mooiere wereld voor allen.

De vooralsnog laatste grote - dubbele - overstap gebeurde toen de op dat moment grootste donateur van de stichting, volkomen onverwachts en tegen alle afspraken in, haar geld introk. Mooie creaties uit de kraamkamer dreigden zo kapot te gaan. De wijze waarop ik mij toen ervoor heb ingezet om die creaties te redden had niets met gezond werknemerschap te maken: ik vocht als een moeder voor het behoud van de twee meest levensvatbare kindjes en richtte hier twee nieuwe stichtingen voor op. Ook nam ik het beeldmerk van de opleiding, mijn beeldmerk, mee als logo voor mijn bedrijf: *Compassie in Cocreatie*. Dit beeld omvat de eerdere beelden en is deels getransformeerd van chemische benzeen-ring naar een biologische, sociaal-culturele kring van mensen. Ook is de (levend-)systeemgrens verruimd: van aarde naar kosmos.....

Een van de nieuwe stichtingen nam ik onder mijn hoede: het *International Institute for Inclusive Science*. Gaan voor 'inclusive', dat vroeg weer om verdieping: wat betekent het nu echt? Ik kwam er achter: 2006 brak aan en ik raakte aan burn-out. Iemand zette mij op het spoor van de VG en ik voelde mij er meteen thuis, vanwege de raakvlakken met wetenschap, kunst, spiritualiteit en Religie! Wat ik ooit min of meer op had gegeven voor de wetenschap als nieuwe weg, nieuwe waarheid, leek nu weer nieuwe levensvatbaarheid te krijgen. Spiritualiteit gegrond in religieuze mystiek werd mijn nieuwe zoektocht, mijn nieuwe uitdaging. Ik werd meteen lid en nam ruim de tijd voor de lezingen en cursussen die de VG aanbood. Zij voedden wisselend mijn hoofd, mijn hart, mijn ziel. Ik voelde mij op en top VG-consument. Ik had even niets meer in huis om te geven. Ik was leeg en moest nu toegeven aan zelfzorg. Die zelfzorg ging zo ver dat ik in die periode zelfs besloot om te scheiden van de vrouw die me achttien jaar lang zo dierbaar is geweest. Het lukte mij om allerlei redenen niet om naast haar goed voor mijzelf te blijven zorgen. Zij had gaande onze relatie al verschillende ernstige (psychische en somatische) ziektes doorgemaakt die wij samen met veel liefde en pijn gedragen hebben, maar in 2007 was het volledig 'op', en mijn kinderen maakten mij daarop attent: 'we zien je gewoon kapot gaan!' Ik had mijn moeder er bij nodig om mij te leren dat langer doorgaan in zo'n relatie niet in lijn was met haar geloof, immers, "heb uw naaste lief als uzelf"; ik had mijzelf inmiddels behoorlijk ondergeschikt gemaakt

Zo werd 2008 het zwaarste jaar van mijn leven. Ik kende eerdere en kortere ervaringen als 'de donkere nacht van de ziel'. maar nu had ik werkelijk niets meer bij te zetten aan zeilen en goed zeemanschap. Het werd een ware vastloper. En ook mijn lijf kwam volledig vast te zitten met twee frozen shoulders. Uiteindelijk hielp een biologische traumahelingmethode me eruit. Een methode die ik mij op dit moment weer eigen maak als therapeut om ook anderen met posttraumatische stressstoornissen te kunnen helpen.

Nu is het 2009 en vaar ik met mijn nieuwe vriendin over de Friese wateren, het Wad, voor de wind. Wij zijn elkaars cadeau. Zij is zelfvoorzienend in haar leven en werk en ik in de mijne. Ik hou mij in mijn werk momenteel bezig met vernieuwende duurzaamheidsconcepten gebaseerd op eerlijkheid en rechtvaardigheid, en gebaseerd op levende systeemprincipes, met de zon als bron voor AL, voor voedsel en energie, en hoe wij daar als mens en als samenleving zo intelligent mogelijk gebruik van mogen maken zonder de aarde en de ander uit te putten en zelfs waarde toe te voegen. Het milieu als spiegel in de ruimte. Het plaatje hiernaast, het wad, verbeeldt het voor mij: "Nature as a mirror, nature as our mentor". Ook het overvloeddenken is mij weer vertrouwd, maar dan net even anders dan weleer, met meer nederigheid, en met meer mededogen. Een nieuwe reis is weer begonnen; als wetenschapper of als medeschepper, het doet er niet meer zo toe, maar wel rekeninghoudend met mijn eigen grenzen en mogelijkheden, dus inclusief mijzelf. Met ongebaande wegen. Yes!

En mijn missie? Wat begon met 'voor de aarde zorgen' transformeerde naar 'het milieu redden', 'onszelf meenemen in het proces', 'leren omgaan met onzekerheden', tot 'cocreatie van een wereld met respect voor AL'. Inmiddels een hele mond vol dus, maar toch echt kloppend voor mij, met wel en wee.

Dag Nanda, ik hoop dat ik je niet teleurstel met mijn persoonlijk verhaal. Misschien wil je het reflectiever, of afstandelijker. Het zou mij niet verbazen! Ik hoor het graag van je...

Hartelijke groet,

Anne

(Zie ook www.cocreatie.nl, www.boerzoektbuur.nl, www.inclusivescience.org)